

Tác Giả: Cát Táng
Chúa Nhật, 13 Tháng 12 Năm 2009 10:03

Đám tang của anh tôi cũng có một ngỗng và một mỳ mìn trợn, trang phục đỏ đen mùa đào, mùa lá và vớ nhúng câu hát nghe đến nao lòng. Ngỗng và ta nói đó là mùa “phá quân.”

1 / 4

Ông Phan Minh Hùng, ngồ i múa phá quần, cho bi t múa phá quần theo phong t c Tàu, nh sau: Ngồ i cha m t đ i nh i nh i u c a c i. Các cô con gái thồ ng cha mu n quần th t lâu. Các con trai mu n chôn c t cho xong đ đ m t m i, nh t là đ c tr i làm ăn s m. H cãi nhau. Con trai lên núi m n lâu la t i c p quan tài đ a đi, con gái tìm nhà s đ n ngăn c n. H giồ ng co cho đ n lúc vì b n lâu la đông quá nên quan tài đ c đ a ra kh i nhà. L i có thuy t cho rồ ng đánh phá quần nh m gi thi hài ngồ i quá c v i th i c qu đ đ h s m đi đ u thai...

Trong đám tang chú tôi h i khoồ ng 20 năm trồ c i th tr n C u Kề (huy n C u Kề, t nh Trà Vinh), ông sui chú tôi m c đ bình thồ ng, tay c m đu c v a múa v a hát nhồ ng câu đ y c m xúc v tình nghĩa “đ huynh” gi a ông và chú tôi nay đã đ t đ o n, m i ngồ i m t ng . V a múa v a hát, đôi lúc ông ng m m t ng m đ u l a phun vèo qua ngồ n đu c, t o thành đám mây l a đ p m t trong không gian.

Trong đám tang anh tôi, đ u năm ngoái, ngồ i múa phá quần - ông Phan Minh Hùng - m c giáp tồ ng võ h n hoi: b đ đen vi n s c trồ ng, mũ đen vi n đ , đi hài, trông r t oai v v i b râu quai nón n i c m... H t múa đao, ông múa đu c cùng nhồ ng câu hát theo ki u hát b i, ai nghe cũng xót xa lòng đ .

T i khu v c 2 phồ ng An Khánh, qu n Ninh Ki u, thành ph C n Th , h i Năm Lùng (tên thồ ng g i ông Phan Minh Hùng), ai cũng nói, “Thồ ng đó múa phá quần s m t i ch C n Th . Đó là m t ngồ i đàn ông 51 tu i, tồ ng tá li n l c, to cao và vui tính. Trong ngôi nhà tồ ng khang trang, ông b c b ch g n h t côi lòng v cái ngh đ c đáo này.

H i thanh niên (23, 24 tu i), trong khi đi làm m n n Trà ch (qu n K Sách, t nh Sóc Trăng), Năm Lùng th y ông T Nhi u (v n là kép hát b i) múa phá quần quá “siêu” trong m t i tang. Coi ông T Nhi u múa phá quần nh i u l n, Năm Lùng đ m mê, v y là “bái s ” xin h c. Trong vòng 2 tháng, ông T Nhi u đã truy n đ y h t “s trồ ng” c a mình cho “đ đ ” Năm Lùng song song v i vi c cho đi di n kèm các đám tang đ “nâng cao tay ngh .”

Năm Lùng nói: Hát phá quần m i ngồ i có m t “văn”, l y “văn” hát b i làm chu n. Đ u tiên là ph i thu c “văn” m u. H i m i đi đám, thu c “văn” quên “b ”, mà thu c “b ” l i quên “văn”. Lúc đó nh i u khi đi n lồ ng cồ ng, vì “kh p”. V sau, khi đã nhu n nhu n “b ” và “văn”, không s

“khán gi” n a thì ph i “sáng tác” “văn” đ bài hát phù h p v i hoàn c nh tang gia. “Văn” g m: Thái Th ng Lão Quân và Ph t Bà Quan Âm, nghĩa là theo hát b i. Múa phá quân l y gi ng, bài hát, đi u múa hát b i làm chu n. Hát không có nh c (nh c l) kh e h n hát có nh c. Hát có nh c ph i bi t theo cho đúng nh p, h nh c v n B c thì vô.

“Văn” phá quân “vô”: “Đ ch gi nh p c u c u linh san phát hành/Th a ph ng m ng...” r i c m khăn n Bà Quan Âm đi vòng vòng: “T bi xu t hi n bái Quan Âm (h i Qu ng)/Nh t thi t thanh s n bái đ u lâm/Th t b o đài chung ch n công l c/T n du th gi i th a vô cùng.../ Nh ta đây th n đ ng kim võ t /Đ ng tích s khai môn (“X ng danh đ đ cho ng i ta s”, ông Hùng c i “ph chú”)/Th n nh t danh Kh ng t ng...” Còn “văn” di quan thì: “Nh ta đây chí s n đà ki m t /Mang danh hi u ch tr i D Xoa/H ng ngày ta luy n t p lâu la/Th a phong s c nh n quan th gi /H i t m s quê quán n i đầu/Tên h ông là gì/Có chuy n chi c n ta g p g p...” Sau khi khám quan tài không th y gì nghi ng i, khóc k (l p Nam), cúng 3 tu n r u, đ p n i đ t, kêu: “C ti ng kêu ch t ng (Đ o t i “đ” rân)/Trên có hàng long h tr /Đ i có mãng xà n ng đ quan tài/V y anh em chúng ta cùng nhau đ a đón quan tài/Phò linh c u lên đ ng th ng l .” Nhóm đ o t i đ ng lo t “Đ” rân r i xúm nhau khiêng quan tài đi.

Năm Lùng c i ti p: “Trong t t c các đám tang, tôi không đi n trò ‘phun l a’ vì s cháy b râu, vì không gian đám tang thành th ch t h p! M t “sô” đi n m t kho ng 25 phút.” “N u có hai ng i đi n hai vai thì m t ch ng 40 phút.”

Ông Hai Đ a - m t ng i múa phá quân xã Đ nh Th y, huy n Mĩ Cày, t nh B n Tre - cho bi t thêm: “Hai vai g m: m t vai quan văn, m t vai quan võ. Phá quàng vai quan văn. Di quan vai quan võ. Hai ng i đi n s khi n bu i múa phá quân h p đ n v i nhi u đ ng tác lồi cu n và các bài hát đ i đáp sinh đ ng.” Khi quan võ c p đ c quan tài r i s hát k , l p Nam: “Tôi th y trên quan tài đèn c y chi u r ng/Tr c linh sàng nghi ngút khói nhang/M i ba nén h ng vàng nguy n tr c vong linh/C u cho vong h n...”

Ông Hai Đ a tâm s : “N u đ c gia ch ‘b i đ ng’, t i thi u là 200 ngàn đ ng, chúng tôi đi n càng hăng.” “Múa phá quân có nh c l s hay h n, vì ng i đi n đ c dàn nh c ph tr b t ‘cô đ n’, hăng máu, không bi t m c c”, ông Năm Lùng phân tích. Riêng b n thân mình, ông Năm Lùng b c b ch: “Lâu lâu tôi m i có m t ‘ch u’ múa phá quân. H n i nào có đám tang, h liên h v i đ i mai táng và có yêu c u thì mình có mi ng ăn.” Múa phá quân hi m ng i bi t múa đã đành, l i còn ít đ c tang ch bi t đ m i ph c v tang l . Đi u này có l i c a các đ i mai táng và c ông Năm Lùng vì h đã không bi t ph i h p nh p nhàng đ “ti p th” v i tang ch .

Nhìn chung, đám tang có múa phá quần và a giáo dục con người biết giữ niềm hi vọng, và a giáo dục bèn sẽ văn hóa tâm linh, và a húp dòn mà bì thàng, lười và ít tiền tiêu (khoảng 200 ngàn đồng/sô), hay hèn thuê dàn nhạc tây tiền khoảng 5 triệu đồng, “rôm rả” kèn trống. Ông Hai Đũa là dân làm ruộng. Mỗi khi đi phá quần có người quá cố là người ta nhớ đi mai táng kêu ông.

Còn ông Năm Lùng trước kia chèo xe lôi, nay thì làm bất cứ công việc gì, “bởi đâu có ai chết liên tục, mà đâu phải đám ma nào người ta cũng biết kêu mình, đi mình sẽ ngừng buôn nghề này!”, rồi ông than: “Ở Cần Thơ kiếm một người múa phá quần ‘củ p’ đi con mắt không có.”

Ông cho biết ở quận Bình Thủy (thành phố Cần Thơ) trước đây có ông Bảy Thủy là một người múa phá quần nổi tiếng. Ông thường diễn vai trống vắng đã già rồi mà vai trống vắng càng tình dịu hiền. Nhưng vì tuổi già sức yếu ông đã già rồi nghỉ lâu rồi. Ở Rạch Gòi (xã Thới Nh Xuân, huyện Châu Thành A, tỉnh Hậu Giang) gần Cần Thơ, có 2 bà làm nghề này, đi xuýt thân đào hát bởi.

Tại Xóm Chài (phường Hưng Lợi, quận Cái Răng, thành phố Cần Thơ) có cô Sáu Mi múa quan văn hay. Cô vốn là đi viên một đi lân. Nhưng đàn bà làm sao múa và ông Năm Lùng đi c! Vì vậy, ông Năm Lùng đã cố công tìm người truy nghề đi múa củ p và mình cho xóm t. Ông đã truy đến y múa phá quần cho khá nhiều người nhưng không ai trả đi c, một phần vì họ không có khi, phần nữa vì là một nghề “khó ăn” nên họ làm đi c một thời gian thì “cuốn giáp quy hàng!”